

הגדה לזמן הזה

"בְּכֹל דּוֹר וָדוֹר, חָיַב אָדָם לֵראוֹת אֶת עַצְמוֹ בּוֹנֵה אֶת
בְּאֵרֵי..." (אור אדם, תושב שדרות)

איך נחגוג את פסח השנה? כיצד נצא ממצרים
כשחלק מליבנו עדיין שובי בעזה?

בכל שנה ושנה, ובכל דור ודור סיפור מצרים מסופר
אחרת אולם האמונה בחירות אינה משתנה.

גם בתוך תקופת העבדות הארוכה היה קשה
להאמין שיש אור בקצה המנהרה, ומשום כך
בדיוק המיתוס הזה מאפשר לנו להתמלא בתקווה
ולתחזק, וגם לזכור את המחויבות שלנו לכל מי
שמדוכא וסובל מדיכוי ולכל הגר, כי גרים היינו
בארץ מצרים.

השנה אנו מתרגשים לאגד מבחר יצירות מרגשות
שרובן נכתבו לאור מאורעות התקופה, וחלקן גם על
ידי המפונים מעוטף עזה ומצפון הארץ במסגרת
הפרויקט: "הגדה לזמן הזה" שיזמה הרבה יעל
קריא, הרבה של המועצה האזורית מטה אשר,
המפונה בעצמה מקיבוץ ראש הנקרה ותמונתיה
המתארות את חווית הנדודים מעטרות את
הסימניות.

*

בְּיָמִים בָּהֶם כָּל הַעֲתִים קוֹרְסוֹת אַחַת אֶל תוֹךְ רְעוּתָהּ,
וְאִין בְּרָרָה אֲלֵא לִבְכוֹת וְלִשְׁחֹק בְּאוֹתָן עֵינִים,
לִסְפֹד וְלִרְקוֹד גַּם יָחַד,
וְהִיסְטוֹרְיָה אֲרָכָה נִדְחָסֶת אֶל יוֹם וְשַׁעַה אַחַת,
נִבְקַשׁ אֶת הַכּוֹחַ לְהַכִּיל
אֶת עַצְמַת הַלְּבָבוֹת הַמִּתְפַּקְעִים.
לְשִׁמּוֹחַ עִם הַזּוֹכִים לְחֶבֶק כְּבָר הַיּוֹם,
לְעֵטֵף אֶת הַמִּתְכַּנְסִים בְּכַמְיָהֶם וְנִפְשָׁם נִרְעָדֶת,
לְאַחֵז בְּתַקְוָה בְּלִי לְהִרְפוֹת,
וּלְהוֹתִיר מִרְחֵב שֶׁל שְׁקֵט לְזַעֲקָה שְׂאִין לָהּ קוֹל.
אָנָּה, תֵּן לָנוּ מְקוֹם לְהִשְׁבֵּר בּוֹ לְרִסְיִים,
וְרוּחַ לְהַכְנֹת שׁוֹב, מְחַדָּשׁ.

הרב עודד מזור רב קהילת כל הנשמה בירושלים

אמר להם רבי יהושע: פירות לא נאכל, שהרוגי
ה-7 באוקטובר לא יאכלו עוד פירות, ויושבי עזה
באוהלים ובמנהרות השבי אינם טועמים פרי. מים
לא נשתה, שהמים ניתנים במשורה ואפילו למחות
את הדמעות אין בהם די. אז גם לחיות לא נחיה?
שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר, שהלב שבור;
ושלא לחוג אי אפשר - שאין גוזלים תקווה מן
הציבור.

אלא - בונה אדם את ליל הסדר, משיירת בה דבר
מועט מן המסורת שבכל שנה, וממלאה בה דברי
חירות, הצלה ושלוש.

הרב עודד מזור, (בהשראת דברי רבי יהושע לאבלים על חורבן
המקדש, תלמוד בבלי, בבא בתרא דף ס' עמוד ב')

שוב פוֹרֵץ הָאֲבִיב בְּמְלוֹא עֵזוֹ
וְנוֹשֵׂא בְּכַנְפָיו נִיחוּחַ פְּרָדְסִים
וְצִבְעִים עֵזִים שֶׁל פְּרָחִים רַבִּים
וְטַפִּיפוֹת צַעֲדֵי חַג הַפֶּסַח הַמִּתְקַרֵּב
נִשְׁמָעוֹת בְּכַרוֹר גּוֹבֵר וְהוֹלֵךְ
פֶּסַח – חַג הַחֲרוּת – הָאֲמָנָם?
גַּם הַשְּׁנָה? וְלִכְלֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?
מֵאַה שְׁלוֹשִׁים וָאַרְבָּעָה אַחִים וְאַחִיוֹת
נִמְקִים בְּמִנְהָרוֹת וְכְלוּבִים בְּעֵנּוּיִים
וְאַנְחָנוּ נְחַג כְּתַמִּיד?
מִמְשַׁלָּה עֲרַלְת לֵב לָנוּ הַיּוֹם.
אִם בְּאַכְזָרִיוֹת הַחֶמֶס פִּגְשִׁתִּי
בְּ- 7.10.23 הֲרִי שְׂאֵת אַכְזָרִיוֹתָהּ
שֶׁל הַמְּשַׁלָּה פּוֹגֶשֶׁת אֲנִי יוֹם יוֹם
וּבְכָל זֵאת וְעַל אֵף הַכֹּל – נְחַג
נִפְתַּח לִבְנוֹ לְקוֹן תַּקְוָה
וְכִכְתוּב בְּהַגְדָּה שֶׁל פֶּסַח
"וְהַגְדַּת לְבָנֶיךָ" נִסְפָר הָעוֹלוֹת לִילָדִים
כְּכַתוּב "בְּשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם"
אֲנוּ נֹאמֵר "בְּמַהְרָה, בְּמַהְרָה כָּלֵם בְּבֵית"
רַק אֲזוֹ מְלֵא עוֹלְמָנוּ שְׂמֵחָה
צִבְעִים וְאוֹלֵי גַם קִצָּת שְׁלוֹה.

תמי לויטן, נחל עוז.

תפילה לפסח תשפ"ז

אבינו שבשמים

צור ישראל וגאלו

שמע את נאקתנו

נאקת משפחותיהם של החטופים והחטופות הנמקים במנהרות האויב

נאקת ההורים השכולים המבקשים ללמד להפריד את הזכרון מהכאב

נאקת גופם הפצוע ונפשם הדויה של אלה שנפצעו בקרב או בפעלות האיבה

נאקת הגולים והגולות מביתם בתוך ארצנו

נאקת עמך ישראל הקוראים אליך מכל הקהלות היהודיות ברחבי הארץ והעולם

זכור את ברייתך אתנו

הושע אותנו מיד אויב

הגן עלינו בחסד, ברחמים,

בהבנה שלא תמיד יודעים אנחנו להגן על עצמנו מעצמנו

מן המצר קראנו אליך אבינו,

אנא, עננו במרחב

במרחבי הגוף הכושל והנפש העיפה

במרחבי המסע לשקום ארצנו המדוממת

במרחבי ההתעקשות על הזכרון והמאבק בשכחה

מתוך המרחבים שיפתחו נדע להתחיל לאחות את שכרינו

לרפא את פצעינו

ולקשור את בנינו ובנותינו לגבולם

ברוך אתה ה' שומע תפילה

הרבה אסנת אלדך, קהילת סולם יעקב, זכרון יעקב.

הנסא הריץ

לא נוכל להסב לשולחן השנה, ולחגוג כימים עברו ועדיין מוחזקים חטופים בשבי, וכה רבים מאיתנו כבר אינם עמנו? נוסף השנה כיסא נוסף שמחכה לכל אחד ואחת עד שישובו לביתם

תפילה למען השבת החטופים

אלהינו מתיר האסורים, משגב לך, משגב לעתות בצרה (תהלים ט) שלח, הצלה שלמה ופדיון גמור לנתונים בשבי אויב:

חזקי רוחם, הביאי להם את תפלתנו לשמך מרע. תני בינה בלב אויב להשיכם בשלמות גוף ונפש.

תני תבונה בלוחמי צה"ל לחלצם בלא אבוד נפשות.

תן לכל בני ובנות אברהם, שרה והגר את עז הרוח ואמץ הלב להתיר כבלי שבי ולחיות חיי חרות.

קראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו (תהלים צא)

ונאמר, אמן.

הרב עופר שבת בית הלחמי

מי שנוך לשנויות ולשנויים

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב ואמותינו שרה רבקה רחל ולאה הוא יברך את כל השנויות והשבויות, החטופות והחטופים בידי צר ואויב, נשים וגברים, טף וזקנים. תן להם ה' עוז לעמד בסבלותיהם עד גאיה עליהם אור ויזכו לחרותם ולשיבה לבתיהם ולמשפחותיהם. תן ה' בלב שוביהם את ראתו למען נהגו בהם באנושיות ובכבוד. יעניק ה' לראשי ישראל ולמנהיגי תבל עז רוח לפעל ללא לאות וללא מורא לשחרורם במהרה ובבטחה. תן ה' לנו כח לאמץ את לב משפחותיהם ואוהביהם בסיורי נפשם ורוחם עד שישובו ויראו בשוב יקריהם ליצירה ולנחמה, לחיים ולשלום.

הרב יהודיע עמיר

על מה אני מדברת כשאני מדברת על אהבה

הנפיש שלי מבקרת בעצה
היא רואה במקום שבו הוטלה הפצצה
בור עמק
ואימה.

הנפיש שלי מבקרת בעושה עצה
היא רואה במקום שבו הוטלה הפצצה
בור עמק
ואימה.

כעמק הבורות
עמק אהבתי.
כשאני מדברת על אהבה
אני מדברת על רפוי קולות הנפץ.

כאם האוספת אל חיקה את ילדיה
אני אוספת את האמהות אשר ביתן קרס
ואת האמהות אשר ילדיהן מתו במלחמה.

אני עושפת את הבורות במבט
ומתבוננת בבור שחולל את הבור.

לשנו בור בנפש
שיוצר בור בעולם.
לשנו בור בעולם
שיוצר בור בנפש.

אני מחבקת את הבורות
אני מחבקת את הבוראות
אני מחבקת את כאב כל הבוראים.

אני מחבקת את נפשי
ומתמסרת לתהליך הבורור
של ניצוצות האור

מתוך הכלים השבורים

אמה שם-בה איילון

החוט הצהוב

את השולחן נעטר בחוטים צהובים המזוהים
עם המאבק למען השבת החטופות והחטופים,
ומסמלים גם חוט של געגוע ותקווה.

נמשוך חוט של אור מהלב שלנו ללב החטופות
והחטופים, נדמיין איך אור הבוקר מביא אליהם
את קרני השמש, נישא בתוכנו את ההבטחה
לעשות בכל יכולתנו כדי שישובו אלינו בשלום,
ושיחגגו איתנו את פסח הבא.

מה קרה לאור, לחוט האור
שעבר דרך ענן החוטים,
שעבר דרך מעבה החשך,
שעבר דרך זה העולם, השבור.
איך אתה מרגיש היום, אור?
לעבר.

לעבר את הבחינה.

לעבר את הנסיון.

לעבר את השער.

לעבר דרך קירות.

לעבר דרך דחיה.

לעבר בהשתחוויה.

לעבר בלי בליה.

לעבר.

את הקר.

את הבור.

את שכבות העור.

בזה העולם השבור

לעבר לעבר לעבר

ולהשאר פשוט ותמיד

אור.

אמה שם-בה איילון

נל דור

כל יום ויום

חיב אדם לראות עצמו

כאלו הוא נחטף לגבול מצרים

קול ברמה נשמע נהי בכי תמרוזים,

מבכים וממאנים לוותר על בנינו ובנותינו

כי עודם.

קול חיי אחינו, אחיותינו, קשישנו, וטפינו

זועקים אלינו מן המנקה

נורית הירשפילד / נחל עוז
מרצה בהתמחות לספרות ובהתמחות למקרא במכללת קיי, ומרצה
לספרות חז"ל במכללת אחוה

נכל דור ודור

בכל דור ודור אנו יוצאים ממצרים אחרים, מהמקומות הצרים, תנו מקום בליל הסדר השנה למקומות הצרים, חלקם ידועים לכם וחלקם אולי עוד לא, וספרו מאיפה אתם מבקשים לצאת?

בכל דור ודור, חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים. כל אחד היה עבד, ממצרים יצא ויזכיר לנו זאת לחם עני: מצה שנזע לשמר, גם בלי חשך ודם את אותה החרות של אדם ואדם.

בכל דור ודור, חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא היה בכפר עזה כל אחד הסתגר בממד בשבת כשבחוז הטרור השתולל וחבט כל אחד התפלל צעקה שלא גזה בקבוץ המקלל אל מול שער-עזה

בכל דור ודור, חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא חלל ברעים כל אחד מאתנו לא הבינו מה זה כאן כשהקרי חדר הלמות מוסיקה ולראות את עצמו נופל משה מגבה כל אחד מאתנו נאנס שם בנוכה

בכל דור ודור, חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא נחטף מגיר עוז החרבן, השרפה, אימים המראות כל אחד על השנדר עם דים קשורות ואימה בפנים של נשים ושל טף בכל דור ודור מגיר עוז אתה נחטף.

בכל דור ודור, חיב אדם לראות את עצמו בונה את בארי כל אחד בכל זמן עוד קום מעפר ינשך את שפתיו וישוב אל הספר יצא ממצרים יתגבר קארי מי-חיים עוד קרוו מאותה בארי.

בכל דור ודור, חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים.

אור אדם, ערב פסח תשפ"ד, אפריל 2024
תושב שדרות. חבר קבוצת מגוון, הקיבוץ העירוני בשדרות.

כי בכל דור דור העקר הוא לזכר
שהמציאות היא קרקס
והנשמה של כל אחד ואחת מאתנו
היא ברדלס
קופץ מבעד לחשוק הבווער
חושף למאלף שנים שנושכות אלף שפות
לשון אבות אחת ארצה

כמה דם ויזע ודיו
עוד נשפך בנסיון להסביר
איד זה שיש כל כך הרבה שנות-אור –
בין מה שרצינו להיות
לבין מה שנסינו לשנות
לבין למה שנשאר מאחור

חלום חיינו דמעות
טפות שעוה על פמוט
נר תמיד
שלא ככה, ולא ככה
כל עוד נמשיך לקוות
לתת לשיר של הנשמה שלנו
לבער בנו
לתת לכל רגע בחשך הזה
להיות מעשה מרכבה של אור בנו
ולזכר
שבכל דור דור
זו לא רק זכות
אלא קדם כל חובה
לבחר –
להיות אור

בכל דור דור

אין לנו אלא זה את זה

יהונתו קונדה

אין לנו אלא זה את זה
אין לנו אלא את ההוה
כמו מלאכי השרת
נותנים רשות זה לזה

בכל דור דור
חייב אדם לראות את עצמו כאלו
הוא האור
כאלו האור הוא בו
כאלו האור הוא בה
כאלו הוא עצמו ארצה
לעשן הלא-נודע –
של הנשמה שבו

בכל דור דור חייב אדם לראות את עצמו
לראות את עצמה
כאלו היא או הוא עצמו העצמה
ושהוא כא לפה
עם צמא בנשמה
למצות את המציאות
לקדי טפה אחת של אהבה שאינה
תלויה בדבר

תקווה חדשה

שוב כסֶתֶה האָרץ
בנבטים של תקוה
וְזֶרֶק האַזמֶרְגֵד בּוֹהֵק
מאֶפֶק אֶלֵי אֶפֶק
בשָׂדוֹת הַזְרוּעִים
וְכָל גִּבְעוֹל אוֹמֵר לִי:
”לִסְפוֹר הַזֶּה שְׁלָנוּ
יִהְיֶה סוּף טוֹב”

רוֹתֶה הָאֲדָמָה מִי גֶשֶׁם
וְהִלְכָבוֹת מִגִּירִים טְפוֹת דָּם
צַעַר וְכָאֵב חוֹנְקִים גְּרוֹן
אֲכַל כְּלָנוּ אֵיכָשֶׁהוּ יוֹדְעִים
יִהְיֶה לָזֶה סוּף טוֹב.

תְּמִי לוֹיִשׁוֹ, נחל עוז.

האביב

חג הפסח הוא גם חג האביב, כיצד נכיל השנה גם את הפריחה המשגעת וגם את המציאות המשוגעת? ספרו על הפרחים שראיתם השנה? מה גורם לכם.ן הטבע להרגיש? מה אתן.ם לומדים ולומדות ממנו?

השִׁקְדִיָּה
פּוֹרַחַת שׁוֹב,
וְגַם הַכְּלִנִית הוֹפִיעָה
כְּתָמִים סְגֻלִים שֶׁל תּוֹרְמוֹסִים,
וְוַרְדָּרוֹת שֶׁל רִקְפוֹת.

וְכִבֵּר לְמַדְנוּ מִקוֹדְמֵינוּ
שֶׁהַשִּׁטָּה...
וְהַחֲטָה...
וְגַם הַשֶּׁמֶשׁ מִמְשִׁיכָה לְזֶרֶחַ.

לֹא לָהֶן נִתּוֹן הַזַּעַם.
לֹא בָהֶן לִבְנוֹ מֵר.

הֵן מְנֻסוֹת כְּכֹל יִכְלֹת
בְּלִטְיָפָה שֶׁל אֹר וְיִפִּי
לִתֵּת מַעַט מְזוֹר לְנִשְׁמָה.

הָאֵם נוֹכֵל
לְרֹאוֹת
לְנֶשֶׁם,
לְחוֹשׁ,
וּלְהִלֵּל
כְּמוֹ פֶּעַם
אֶת הָאֲבִיב וְהַפְּרִיחָה?

נורית הרישפילד / נחל עוז

התוכלי?

וכי תוכלי להמיר את ננה נעורֶיך
 מחוז כסופי אבותיך, הוריך
 את הבית שלך על דשא וקיריך
 בו עליך כתר, חבקה נצריך
 מול תשבץ השדות ורום הרֶיך
 פס הים הכחל חדשות לבקריך
 עם הסתיו, האביב החולפים על גזריך
 צל החרש הטוב, פריחות הדריך
 מעגלי חסידות על גלילך, מדבריך
 עזים במדרון וכל יתר עזריך
 עם הדבש והעקץ מעט שורריך
 וברק הלחנים נטפו מיתריך...
 עד באו ימים שאימו בשעריך
 מעל בחיריך
 בצע שריך
 וכלבים סוחבים את טובי כפיריך
 ונמו, ונמו, ונמו שומריך...

התוכלי להמיר את ננה נעורֶיך
 בפנקס ערמוני נושא נשר הרייך?

אביה זמרן, קיבוץ מצובה. גמלאית. מורה לספרות ותנ"ך בעברה.
 מפונה מביתה לשבריה.

לאן לוקחת אתכם? המילה נדודים השנה? אילו
 סיפורי נדודים שמעתן?
 איזה מדבר צריך לחצות? ומה הארץ המובטחת
 אליה אנחנו מיחלים?

לא רק ארבעים שנה

לא רק ארבעים שנה
 עדין גוררים רגלים
 עדין צועדים באיורה שחונה
 בשביל הצר בדם הצהרם
 בדרך ממצרים.

לא רק ארבעים שנה
 כי רוח המדבר נשלחת
 הדרך ארבה ואין לה תקנה
 כאלו מתרחקת ובורחת
 הארץ המבטחת.

ואם חשבנו תם מסע של ארבעים שנה
 ואו טו נוכל לנוח
 אז באה לה שבת שחרה כמו ענן
 כבתה כל גר תקוה ברוח
 והמסלול מתוח.

מתי תמו ארבעים שנה?
 מתי למנוחה ונחלה נגיע?
 ישקע עמוד האש ופחת תאנה
 עקול אחרון אז תגלה מכריע
 והשלוה תרגיע.

אך לא, לא ארבעים שנה
 נדונו להמשיך לצעד מתחת השמים
 בלהט המדבר לצפות לעת הנכונה
 אשר תבוא אם רק נמשיך בינתים
 בדרך ממצרים.

אור אדם, ערב פסח תשפ"ד, אפריל 2024
 חושב שדרות. חבר קבוצת מגוון, הקיבוץ העירוני בשדרות.

בין קני הסוף

הרבה אילה רונן סמואלס

האם הִיָּה בִּינְיָהוּן מִבֶּט אָחָד, לְשִׁיר, שׁוֹבֵר מְחֻצוֹת מִתְעַלֵּם מִן הַתְּהוֹם הַיְדוּעָה מִתְעַקֵּשׁ לְתִקְשֵׁר, לְכָרוֹת בְּרִית?

מָה יְכַלֶּה מְרִים לְהַצִּיעַ בְּפָנֶיךָ צְרוּבוֹת הַדְּמָעוֹת וְהַשְּׂמֶשׁ בְּשַׁעֲרֵה הַמְדַבְּלֵל, בְּסִחְבוֹתֶיךָ בִּיאוֹשָׁה הַעֵמֶק וּנְחִישוֹתֶיהָ לְפַעֵל? מָה יְכַלֶּה לֹמֵר, מוֹל הַתִּינוּק שֶׁהַחֲבִיאָה עַל פְּנֵי הַמֵּיִם?

וְאֵיךְ יְדַעַה נְסִיכַת הַיְאֹר לְרֵאוֹת? אֵיךְ לֹא הַצְעִיף אֶת עֵינֶיךָ כְּחֹלֶן הַמְּשׁוּחַ? אֵיךְ לֹא נֶאֱטָמוּ אֲזָנֶיךָ מִצְלִילֵן הַעֲדִין שֶׁל אֲצָעֵדוֹתֶיךָ, עֲדִיָּה, אֹשֶׁת שַׁעֲרֵה הַבוֹהֶק? אוֹלֵי בְּכִי הַתִּינוּק נִגַּע וְחִשְׁף אֶת לְבָבָה עַד חֻקְמָה וְיְדַעַה לְהַצִּיל בּוֹ עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ... אֵךְ מִנִּין לְמַדָּה תְּעוֹזָה בְּאַרְמוֹן הַגְּבָרִים? הֵמֵן הַנְּהַר הַשְּׂקֵט שָׁאִין בּוֹ שְׁלִישָׁה אוֹ מִן הַחֹל הַנוֹדֵד בְּסוּפָה?

אֲמָרָה הָאֶחָת: בְּמֵיִם שֶׁמְתִיחוּ עֲנָתָה הַשְּׂנֵיָה: מִן הַמֵּיִם מְשִׁיתִיחוּ אוֹלֵי הַיְתָה שֶׁם שְׂכִינָה בִּינְיָהוּן. אַחַר כֵּן, נוֹתְרוּ הַפְּרָטִים לְבָדֵם וּבְרִית הַנְּשִׁים טְפָחָה אֶת הַיְלָד שְׁלֵא יִכְרַח מִן הַסְּנָה וְלֹא יִרְתַּע מוֹל הַמְּלָךְ וְיִדַּע לְהִיוֹת לְעַמּוֹ עַמוּד שֶׁל עֵשֶׂן וְגַם אֵשׁ.

מתוך היא שעמדה: הגדה של פסח עם מדרש נשי חדש. עורכות נירה נחליאלי וענת ישראלי. בהוצאות המדרשה באורנים והקיבוץ המאוחד, 2012

מרים

מרים כמו שאר הנשים שמככבות בסיפור יציאת מצרים אינן מופיעות בהגדה, אך אנו מציעים להנכיח את קולן של הנשים, ובמיוחד קולה של מרים שמניעה את העלילה. לכבוד מרים ושאר הנשים נמלא כוס חמישית.

כוס חמישית - כוס מרים

כְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר הֶאֱצַלְתָּ מְרוּחֶךָ וְנִפְחַתְּ בְּאַפֶּיךָ שֶׁל מְרִים אֶת רוּחַ הַנְּבוּאָה וּבְזָכוֹת תְּעֻזָּתָהּ, יְצִירָתָהּ, רְגִישוֹתֶיהָ וְאֶהֱבַת הָאָדָם וְהֶאֱשָׁה שְׂבָה, חוֹלְלָה אֶת פְּלֶא הַהַצְלָה הַגְּדוֹל.

כְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהִנַּחְתָּ בְּיָדָהּ תָּף וּמְלֵאֵת פִּיהָ בְּשִׁירַת הַיָּם וְהַהוֹדָיָה.

כְּסוּד קוֹלוֹת רַבִּים מְצֻטְרָפֵת שִׁירְתָנוּ לְשִׁירְתָהּ שֶׁל מְרִים הַמְּסַתְלֶסֶלֶת אֶל עַל, וּמִתְעַגְלֶלֶת לָהּ תְּפִלָּה חֲדָשָׁה לְשֵׁלוֹם, לְבְרִיאוֹת, לְתִקְוָמָה.

כְּרוּךְ אַתָּה ה' הַמְרַוֵּה צְמָאוֹנֵנוּ בְּמִימֶיךָ הַחַיִּים שֶׁל בְּאֵרָה שֶׁל מְרִים.

כְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן

הרבה אסנת אלדר

בח קול

המעגל הוא ראשית החכמה האנושית
במעגל הפנים פנימה
אל תוכנו, זו אל זו, אשה אל רעותה,
לב אל לב פועם, עין אל עין טובה
כך אנו משיבות עטרה לישנה
כך היינו תמיד לאור הירח
על אמה אדמה
שרשינו
משורשים לתוכה
צומחות יחד מניבות פרות של תקווה

דעו לכן
שכל רועה ורועה,
יש לה נגזן מיוחד
משלה

שאו קולכן במחאה בככי בקינות
שאו קולכן בשמחה בתפנים ובמחולות
שירו את שירת המלחמה
שירו את שירת השלום
שירו את שירת ההחלמה
שירו את שירת החלום

במעגל האינסוף תתעצם המנגינה
בקולנו נברא היכלות לשכינה.

הרבה דליה שחם, רבה,
מוסיקאית, יוצרת ומלמדת.

מרים

נבואתה של מרים

כנראה שאמונתה היתה שלמה
כמו שמעה את הבטחת הברית
טרם נתנה
שאלמלא כן לא היתה משלחת אל מימיו של נהר
תבת גמא
ובתוכה מנהיג עתידי
וספור חיים של עם מתהווה.

ואני,

המתהלכת בין חרסי אמונתי השבורה
כעל חלוקי נחל לגדותיו של הנהר הגדול
מתפללת שהיא מתיצבת מרחוק
ויודעת מה יעשה לי.

הרבה אסנת אלדר, קהילת סולם יעקב, זכרון יעקב

אונע קושיות לסדר פסח, חשפ"ד

מה נשתנה הסדר הזה מכל סדרי-פסח?

שבִּבְּל סדרי-פסח אָנוּ רואים עצמנו כאילו יצאנו ממצרים, **הלילָה הַזֶּה** כאילו נמלטנו מעוֹטֶף-עֶזֶה.

שבִּבְּל סדרי-פסח אָנוּ אוֹכְלִין מְרוֹר מצרי, **הלילָה הַזֶּה** מְרוֹר עֶזְתִּי.

שבִּבְּל סדרי-פסח אָנוּ מְטַבְּלִין בְּמֵי מַלַּח, **הלילָה הַזֶּה** בְּדַמְעוֹת.

שבִּבְּל סדרי-פסח אָנוּ מְסַבֵּין נְנוּחִים, **הלילָה הַזֶּה** אָנוּ חֲרָדִים מִפְּנֵי בּוֹאוֹ שֶׁל מִבְּשֵׁר שְׁכּוֹל וַיִּגּוֹן לְבִיתֵנוּ.

קושיות אופטימות

מה נשתנה הלילָה הַזֶּה מְכַל הַלֵּילוֹת מֵאִזְ שָׁמִינִי עֲצַרְתָּ, תִּשְׁפֹּד?

שבִּבְּל הַלֵּילוֹת נִדְדָה שֶׁנִּתְּנוּ מִדֹּאגוֹת, **הלילָה הַזֶּה** אָנוּ מִתְחַדְּשִׁים בְּתַקּוּוֹת.

שבִּבְּל הַלֵּילוֹת צִפִּינוּ בְּקִרְיָסָה, **הלילָה הַזֶּה** אָנוּ עֲדִים לְתַחֲלִילַת הַתְּקוּמָה.

שבִּבְּל הַלֵּילוֹת מְנִינוּ הַרְוּגִים וּפְצוּעִים, **הלילָה הַזֶּה** אָנוּ שׁוֹתְפִים בְּשִׂמְחַת מִשְׁתַּקְמִים וּמְחַלִּימִים.

שבִּבְּל הַלֵּילוֹת הִיָּה שֶׁלַחֲנֵנוּ חֶסֶד, **הלילָה הַזֶּה** אָנוּ מְחַבְּקִים אֶת הַשְּׁבִים הַבֵּיתָה.

דיוה וגיל נתיב, כרמיאל

מה נשתנה?

כה הרבה השתנה השנה, ועוד מעט נשב לשולחנות הסדר הלומי צער ומבוכה, עמוסי שאלות, חלוקי דעות ומבקשי דרך. שולחן הסדר יכול להכיל ארבע קושיות חדשות לטובת קירוב לבבות, שיחות

נפש, יציאה לחירות וחזון של תקווה.

א. מה השתנה בי השנה?

ב. עבדים היינו- איפה אני מרגיש שאני חסרת. אונים ואין לי עצמאות- מה סיפור העבדות העתיקה/ עכשווית שלי?

ג. דיינו- איפה אני רוצה לומר "די" על מנת לעצור את מעגל האיבה העתיק ולהפחית את מנת הסבל בעולם שסביבי?

ד. לאיזו ירושלים אני רוצה להגיע שנה הבאה (שנה מהיום), מה העתיד שאני מדמיין.נת?

את ארבעת הקושיות החדשות יזם הרב עמיחי לאו לביא מקהילת "לאב שול" בניו יורק- לגרסה המלאה

הלב שלנו חצוי לשניים, השנה כשנחצה את המצה לשניים, ניתן מקום לכאב הלב השבור- חצי מהלב שלנו שבוי בעזה, ונקרא את הכוונה שכתבה הרבה אלונה ליסיצה.

ניתן לשיר גם את השיר של ישי ריבו, הלב שלי נקרע לשניים

"השנה גם ליבנו חצוי, חציו כאן, סביב השולחן, מתמלא בשמחה ובהודייה גדולה על המשפחה ועל היחד שלנו, על חרותנו, על כוסנו הרוויה, על כל הטוב הזה שזכינו לו.

וחציו השני בעזה, עם שבויינו, שאין להם לא חרות ולא גאולה, ולא סדר.

בעת ובעונה אחת, הלב נמצא במקומות רבים בארץ, בבתים בהם משפחות השבויים וסביב שולחנם מקומות ריקים.

הלב שלנו שבור לרסיסים.

הכאב הזה חד, מפלח, הכאב הזה נשחק בשגרה.

ניתן לו מקום בסדר שלנו"

הרבה אלונה ליסיצה.

עצב ננו

אולי ראיתם איזה משה רבנו פנוי כאן בסביבה? כזה שלא נכנס להגדה / כדי שחלילה לא יהפוך לאגדה / והוא אפילו לא חיפש את התהילה / את משה אני מחפש/ לא את אליהו הנביא/ מנהיג שלא מתחפש / ולא אכפת לו איזה יין נביא.

מין משה כזה שלהנהיג לא רצה / שוויתר על מנעמי סיר הבשר / קיבל את דין התנועה / ואת עמו הוליך במדבר / כזה שלא מפחד לריב עם אשתו / בניו ועם עם שלם / שמסוגל להגיד גם "הוא" לא / למרות שידוע שאת המחיר רק הוא ישלם.

משה שהבין שהוא עצמו כבר בזמן עבר / ולא רץ המבוטחת הוא לא יבוא / ובכל זאת יעפיל אל ההר / יחווה את כל תוגת "עצב ננו" / אבל יראה מהפסגה / או אולי מפי התהום / ...שהשאייר כאן שמץ של תקווה / ושלאחיו יהיה פחות איום / שהוא אולי במדבר יישאר תמיד / אבל השאייר לנו, לעמו עתיד.

האם הוא כבר מטפס לפסגת הר נבו? מזיע עייף עם שפה קצת רוטטת / אבל חושב עלינו ולא רק על המורשת / אנחנו לא נשאל קושיות / את המרור בשמחה נכרסם / נשתה לכבודו את ארבע הכוסות / ונתפלל שהכול כבר יסתיים.

תבוא כבר "רבנו" שנוכל כבר לומר "דיינו"

מאיר שקד, מקיבוץ אדמית,
רכז תרבות ומלמד במכינת רבין אדמית, פונה למלונות.

"ויבאו בני ישראל בתוך הימים
ביבשה" (שמות יד / טו)
ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך
הימים והמים להם חמקה מימינם
ומשמאלם. (שם, טט)

נושמת אמה בקצב,
ים יבשה, הימים ביבשה
הדפק אומר
240 או 134 פעימות בדקה

אני בןציי ים סוף,
נשמת חרבה
אחור אין חור, ים יבשה

הימים ביבשה, ים
דמעות כחומה
מימינם, ומשמאלם
מעשי ידי וידייהם טובעים בים, ביבשה.

וחבת לזכר
כי עברה
בתוך הימים ביבשה.
כי שרה ועברה וזכרה
בתוך הימים ביבשה.
כי שרה ועברה ובכתה וזכרה
ועברה בים
ועברה ביבשה.

הרבה מיכל קן תור